

Er werd aan deze vrucht, en niet geheel ten onrechte, een genezende kracht toegekend, speciaal waar het gold het doen rijpen van een gewas. Daarom wordt op Jesaja's voorschrift bij Hiskia's ziekte een klomp vijgen „tot een pleister op het gewel" gemaakt met gunstig resultaat (Jes. 38 vers 21).

Het vruchtzetten gaat door tot laat in den zomer. Dan zitten er nog steeds jonge vijgen aan den boom, die echter niet meer rijp worden, daar de temperatuur in December en Januari te laag wordt. Door de winterstormen, die Palestina vaak leisteren, worden ze dan afgeworpen (Openb. 6 vers 13).

In het inleidend artikel van deze reeks werd de opmerking gemaakt, dat in den Bijbel vaak verrassend juiste biologische bijzonderheden te vinden zijn. Wat er over den vijgeboom in Gods Woord te lezen staat, is daarvan wel een zeer sterk voorbeeld. De drieërlei generatie van vruchten, voorvrijen, vroege vijgen, en late vijgen vinden we alle vermeld met hun typische verschillen, zooals gebleken is uit de aangehaalde teksten.

Sinds oude tijden kent men in het Middellandse Zee gebied twee vormen van den vijgeboom: de gewone gecultiveerde vijg (*Ficus carica domestica*) en de Geitenvijg (*Ficus carica caprificus*). De ooftkwekers wisten reeds lang, dat de gecultiveerde vijg betere vruchten leverde, wanneer er zich in de nabijheid een *Caprificus* of Geitenvijg bevond. Men plantte daarom in de omgeving van den tammen vijgeboom een *caprificus* of hing ook wel afgesneden takken met bloemen van den *caprificus* in den gekweekten vijgeboom. Deze methode noemt men *caprificatie*.⁹⁾

Lang heeft men gezocht naar den biologischen grond voor deze handelwijze. Veel is reeds aan het licht gekomen door de uitvoerige studies van H. Graf zu Solms-Laubach¹¹⁾, die later nog aangevuld zijn door Tschirch en Ravasini.¹²⁾

Allereerst blijkt uit deze studies, dat naast de twee genoemde vijgeboomen nog een derde bestaat, de eigenlijke stamvorm (*Ficus carica*), waarvan en de tamme vijg en de geitenvijg door kweeking zijn afgeleid, waarschijnlijk reeds in zeer oude tijden. De verschillen tusschen vijg en *caprificus* zijn dan ook veel grooter dan tusschen bijv. den wilden en den tamen olijfbom of tusschen den wijnstok en zijn verwilderden vorm.

Verder blijkt de biologische achtergrond zeer merkwaardig te zijn. Zoowel bij vijg als geitenvijg staan binnen den urnvormigen „bloembodem", die, zooals reeds gezegd werd, later de eigenlijke vrucht vormt, tweeërlei bloemen: bovenin bloemen met alleen meeldraden, mannelijke bloemen, en onderin bloemen met een stamper, dus vrouwelijke. De vrouwelijke bloemen bij *caprificus* worden voor het grootste deel echter niet bevrucht, maar bezocht door een galwesp (*Blastophaga grossorum*), die in het vruchtbeginzel een ei legt, dat oorzaak is, dat dit vruchtbeginzel een gal wordt (zooals we die ook zien op de eikenbladeren, maar dan hier veel kleiner). In die gal ontwikkelt zich uit het ei een larve, die zich met het galweefsel voedt en zich verder ontwikkelt tot een nieuwe galwesp. Deze verlaat de bloeiwijze van den *caprificus* en gaat rondvliegen. Komt de wesp nu weer in een andere *caprificus*-bloeiwijze terecht, dan herhaalt zich de historie. Komt de galwesp echter in een bloeiwijze van de gewone vijg, dan gebeurt er iets zeer merkwaardigs. In den nauwen hals van de urn staan de meeldraadbloemen, die de wesp met stuifmeel beladen. De wesp dringt nu verder in de urn door en tracht de vruchtbeginzels beneden in den urnvormigen bloembodem van eitjes te voorzien. Daar deze vruchtbeginzels echter eenigszins anders gebouwd zijn dan die van den *caprificus*, komen de eitjes niet op de juiste plaats terecht en heeft geen galvorming plaats. Bij het rondkruipen tusschen de bloemetjes komt het stuifmeel, waarmee de wesp beladen is, terecht op de stampers van de vrouwelijke bloemen. Zoo vindt de bestuiving plaats en kan de vrucht zich ontwikkelen.

De galwesp is dus onmisbaar om de noodzakelijke bestuiving bij de eetbare vijg tot stand te brengen, maar de galwesp zelf kan zich alleen voortplanten in den *caprificus*. Zoo moeten dus deze twee variëteiten van de vijg bij elkander in de buurt staan om de ontwikkeling van de eetbare vijg mogelijk te maken en dus heeft de *caprificatie*, die men onbewust toepaste, een biologischen grond. En ons vervult deze ontwikkelingsgeschiedenis met diepen eerbied voor Hem, die dat alles geschapen heeft!

Geheel afwijkend van den Vijgeboom en de Geitenvijg, zooals al dadelijk uit het niet-ingesneden blad blijkt, is de *Sycamore* of Moerbeivijg (*Ficus Sycomorus*). Dit is de boom, die in de Heilige Schrift altijd „Wilde Vijgeboom" genoemd wordt. Het is eigenaardig, dat deze boom eigenlijk in het geheel niet wild is en in Palestina oorspronkelijk niet inheemsch was.¹³⁾ Het zijn prach-

tige boomen, die door hun breed uitstaande kroon rijke schaduw geven. Zij waren te vinden in de geheele Sefela, de Filistijnsche kustvlakte, kortweg de „laagte" genoemd (1 Kon. 10:27).¹⁴⁾ Verder ook in het Jordaanland bij Jericho. Daar klom Zacheüs er in, wat bij een dergelijken zwaren boom zeer gemakkelijk was (Luk. 19:4).

De stam wordt zeer zwaar en kan buitengewoon oud worden. Zulk een boom te ontwortelen en in de zee te werpen is dan ook een wonder (Luk. 17:6). Het hout is een zeer gewild timmerhout. Het blijkt echter uit verschillende plaatsen (1 Kon. 10:27 en Jes. 9:9), dat men de kwaliteit minder achtte dan die van den ceder. Psalm 78:47 noemt Egypte als een land, waar de *Sycamore* ook voorkomt. Reeds sedert eeuwen is het daar de meest voorkomende vruchtboom, genoemd om vrucht zoowel als om schaduw.

Ook bij dezen boom geschiedt de bestuiving door een galwesp, die echter tevens haar eieren in de vruchtbeginzels deponert. Om nu te voorkomen, dat evenals bij de geitenvijg geen vruchtontwikkeling plaats vindt en slechts galvorming optreedt, worden de vruchten stuk voor stuk aangesneden. Hiervoor bedient men zich van een ijzeren nagel of een gekromd mes, die op de vrucht een ronde of sikkelvormige insnijding achterlaten. Daardoor sterven de galwespen en de reeds gelegde eieren spoedig en kan de vrucht zich ongestoord ontwikkelen.

Naar alle waarschijnlijkheid is hiervan sprake in Amos 7:14, waar Amos zich een veehouder en „kweker van moerbeivijgen" noemt (Vert. Van Gelderen).¹⁵⁾ L. Keimer, die in Egypte een speciale studie van de *Sycamore* maakte, geeft tal van fijne bijzonderheden over dit bedrijf, die licht werpen op den tekst.¹⁶⁾ Allereerst geeft hij over de combinatie van dit werk met het eigenlijke beroep van Amos de meening weer van Yahuda. (Deze meening is te vinden in: Felix Goldmann: *La figure en Palestine à l'époque de la Misna* 1917). „In het Oosten groeien de *Sycomoren* zeer dikwijls nabij de waterputten. De herders houden zich bezig met het aansnijden der vruchten, terwijl hun kudden grazen of drinken. Het is geen beroep apart, maar het kan een bijkomstige bezigheid van een herder zijn. Dat is het wat Amos wilde zeggen". Verder vermeldt hij de bedoeling van deze insnijding, zooals boven beschreven. Eindelijk deelt hij mede, dat op de oud-Egyptische afbeeldingen de gewone vijg en de *sycamore*-vrucht, die in vorm veel overeenkomst vertoonen, van elkaar onderscheiden werden door op de tekening van de *sycamore*-vrucht steeds een zwarte punt of een halfmaantje aan te brengen om de insnijding aan te geven. Hieruit volgt dus, dat reeds in de Oudheid deze kunstbewerking bekend was en dus ook wel aan de Joden in Amos' dagen.

F. J. BRUIJEL.

14) Dr C. van Gelderen, *Koningen* (Korte Verkl.), blz. 208.
15) Idem. Het boek Amos, blz. 216—217.
16) L. Keimer, „Eine Bemerkung zu Amos 7:14", *Biblica VIII* (1927).

OPVOEDING EN ONDERWIS

Ongelukkige formuleering of — fataal verschijnsel!

Een dezer dagen werd mijn aandacht getrokken door een advertentie, waarin het Bestuur van een christelijk Lyceum een leerares oproept.

Nadat de gegevens zijn verstrekt, die voor sollicitanten noodig zijn, volgen deze woorden: „bij voorkeur wordt een docente van positief christelijke beginselen benoemd". 't Staat er héusich letterlijk zóó.

Tot verbazing, om niet te zeggen ergernis, van ieder die het leest!

Let wel: een christelijk Lyceum heeft een docente noodig en verklaart dat het bij voorkeur een gegadigde van positief christelijke beginselen zal benoemen!

Bij voorkeur! Dus niet: in ieder geval, vanzelfsprekend, tot allen prijs — neen, bij voorkeur; een andere benoeming is dus ook heel wel mogelijk en een sollicitante van andere beginselen heeft, zij het dan in mindere mate, toch ook een kans!

Is hier nu een ongelukkige formuleering van een betere bedoeling in 't spel (maar van welke betere bedoeling dan?) — of is deze toevoeging het Bestuur van dat Lyceum ernst?

Zoo ja, waar blijven dan het wezen, het bestaansrecht, de inhoud, de mogelijkheid, de waarde.... en noem verder maar op.... van christelijk onderwijs?

Als uit niet-positief-christelijke beginselen ('t is een zotte combinatie, maar de eenig juiste tegenstelling tot wat in de advertentie staat) óók onderwijs gegeven kan worden aan een christelijke onderwijsinstelling, waar ligt dan het christelijke van de school?

Hoe kan dat christelijke nu anders tot zijn recht komen dan in en door het onderwijs?

Geeft niet de levende persoonlijkheid, die voor

de klas staat, onverschillig wat vak hij of zij doceert, allereerst en allermest aan het onderwijs z'n karakter, en is een christelijk leven en denken van het gezamenlijke personeel niet het precies de gansch eenige mogelijkheid voor christelijk onderwijs, dat dan nog al de gebrekbaarheid heeft van menschenwerk?

In gemoede gevraagd: Moet dát nu de houding zijn na den heroischen schoolstrijd, die met zoo diepen ernst en zoo heilige overtuiging gestreden is tot op de grenzen van dezen tijd toe?... Zulk een verwatering?... aan onze scholen nemen we, nu ja, bij voorkeur belijdende docenten, maar anderen zijn ook goed?

Er kan geen verontschuldiging liggen in de moeilijkheid een belijdend docente te vinden. Voor ieder vak van onderwijs zijn er in onzen kring gegadigden, te kust en te keur. En velen snakken ernaar, aan den slag te komen. Als ze maar de gelegenheid kregen! Als er maar werk voor ze was!

Er is maar één conclusie, indien hier niet van een foutieve formuleering sprake is (die dan wel héél nadrukkelijk mag worden verbeterd!): namelijk dat deze bij-voorkeur-oproep is een fataal verschijnsel, wijzend op ernstig en direct levensgevaar voor het christelijk onderwijs.

W. B. H.

Jeugdige werklozen.

Ook in Engeland houdt men zich bezig met het vraagstuk, hoe moet worden gedaan met de kinderen, die straks weer de Lagere School verlaten en die in de een of andere richting moeten worden geoefend met het oog op hun later leven. Voor velen zal dat het eenige middel wezen, om ze te weerhouden van het doen van verkeerde dingen. Een lediglopende jeugd is een gevaar voor een volk.

De wet, die de opvoeding van deze jonge menschen wil regelen, is reeds door het Lager Huis behandeld en komt nu in het Hooger Huis aan de orde. Ook daar zal ze wel zonder veel wijziging worden aangenomen en dan de Koninklijke handteekening verkrijgen.

Sinds 1919 heeft men in Engeland inrichtingen, waar werkloze jongelui onderrecht ontvangen. Dan moeten er een 35 tot 50 van die menschen in een bepaalde kring wonen. Nu blijkt uit de laatst opgemaakte rapporten, dat van deze gelegenheid slechts door 25 pct. van de werkloze jongens en maar 17 pct. van de werkloze meisjes gebruik wordt gemaakt.

De nieuwe wet wil de gelegenheid verruimen.

Er kan rekening gehouden worden met de omstandigheid, dat de bevolking uit de groote steden van het centrum wegtrekt naar de voorsteden. De scholen, die nu in het centrum leeg komen te staan, zouden kunnen worden gebruikt voor het onderricht van de schoolvrije jeugd, die nog geen nadere bestemming heeft gevonden.

Als een moeilijk vraagstuk gevoelt men het ook in Engeland, wie dat onderwijs zouden moeten geven. Heel eenvoudig zou het zijn, dat daarvoor werden aangezocht de jongelui, die nu pas de opleidingsinrichtingen verlaten. Maar deze behooren nog niet tot de voldoende getrainde leerkrachten en het is voor ieder duidelijk, dat de jeugd boven de schooljaren, die moet worden beziggehouden en die in een bepaalde richting moet worden geleid, een stevige hand behoeft, tactvolle leiding noodig heeft. Dat zou aan menig jong onderwijzer mislukken en dan zou zijn klas werklozen een geweldige stap achteruit raken wat betreft hun maatschappelijke vorming.

Een bezwaar is natuurlijk, dat de ervaren, bekwame leerkrachten hun positie bij het gewone onderwijs zouden moeten prijsgeven, op gevaar af, dat, wanneer dit tijdelijk werk weer geëindigd was, ze hun plaatsen in de gewone scholen bezet vinden. Heel wat moeilijke vragen dienen hier te worden overwogen.

We zien, dat men aan de andere zijde van de Noordzee al voor dezelfde moeilijkheden staat als in ons land. Wij laten hier het lot van de schoolvrije jeugd al zoo goed als geheel in de handen van de particuliere bemoeiing. Wat nog zijn toevlucht neemt tot Burgerscholen, ziet zich door contingentering in de toekomst bedreigd. De overheid zal zich in deze dingen ook niet geheel afzijdig kunnen houden. Misschien was er wel wat te vinden in de richting van het aanhouden van de klassen, die boven de leerplicht uitgaan. Wie geen plaats vindt in de vrije maatschappij, mag blijven schoolgaan. Bij een bepaald getal leerlingen zouden die klassen kunnen worden erkend en gesubsidiëerd. In menige streek worden de lagere klassen dunnetjes bezet. De hogere klassen zouden dan des te meer leerlingen kunnen bevatten. Het vraagstuk der wachtgelders zou minder pijnlijk worden.

Het inrichten van afzonderlijke gebouwen voor onze schoolvrije jeugd zou hier op onoverkomelijke bezwaren stuiten, maar het dienstbaar maken van de gebouwen, die we hebben en van de leerkrachten, die beschikbaar zijn, zou niet duur komen en ons volk kunnen vrijwaren voor veel kwaad van een rondsletterende jeugd.

Gr.

G. MEIMA.

9) Dr Hugo Klein, t.a.p.

10) Fr. W. Neger, *Biologie der Pflanzen*, blz. 624—625.

11) H. Graf zu Solms-Laubach, *Die Herkunft, Domestication und Verbreitung des gew. Feigenbaums*, 1882.

12) Idem, *Die Geschlechterdifferenzierung bei den Feigenbäumen*, Bot. Zeitung 43 (1885).

13) Tschirch en Ravasini, t.a.p.

14) G. Dalman, *Arbeit und Sitte I*, blz. 61.

ipe
Onder dit o
In „Fries
naloopen va
neente, ma
geruste con
harige geme
noten.
Da Veldke
niet altijd
getoet me
geniete
toog gebr
„Die gen
gevoelsaand
rouwens oo
kan ik wel
vele gangen
geraden el
kan wel eer
elken dag c
een nor
gewoon bro
nadenken.
In m'n e
die van die
plachte z
worden. H
in de ande
heggen, het
eigen weide
lijke weide
Basan zijn.
Zijn er
onder de
terrein blij
dat die zees
„genteten“
slotte van
denken“...
Het zijn ge
Vazca parad
In het „Al
Hoogstraten—
De leden
het Amster
April jongs
de wethoud
dat hij het
waardeerde
„Op delica
een aantal
beweging d
tusschen m
wen gelukk
De repor
waaronder
mend en be
Niet alle
zouden me
Er zijn e
bezorgd ha
zich telkens
bepoeloes z
die ons zo
wat wij ver
Is het h
vele doorn
dividualism
onvruchtha
Zijn er c
ties of gr
stuk ons a
en kind?
Als ik de
niet achter
ik mezelf a
Bestaan
gens, on z
mannen w
wen verbor
Is een b
mogelijkhe
groot belan
Vele vroe
len dat nie
het ons vo
Laten we
gen, de in
den zijn, v
maar daar
dat niets v
nen en zom
voor haar
spontaan:
Wie deg
of de vrou
Bestaat
Er is ge
zeker, ma
Altijd hui
worden, al
en daar, al
vrouwen o
De term is
Deze schrijft
Onlangs
toegezonde